

חנוך ברטוב ומשה שמיר בכיסאות-מוסיקאליים * האם

* גארי קופר ייסד את הפלמ"ח? * פסטיבל-הנפל של ירושלים *

המועצה הציבורית לייצוא אופרות * צייד-מכשפות בג'ימנסיות

משה שמיר

אהרון מגד

מוחמד וואחד

ישראל אלירז

חיים גורי

קוץ בבשר החי

מדי שבת, אחרי חדשות השעה ארבע, מוגשת מהדורת-חדשות לענייני סיפורות, בעריכת שלמה סנה. איני יודע מה דוחף את מר סנה לדווח על כל גיהוק של פרופסור גרשום שלום, או על מצבתו של המשורר פרוג שנמצאה ברומניה, ועל ביבליוגראפיה בנושא יהודי כלשהו, והבשורה האחרונה של אנשי שדמות, חדשות בענייני סיפורות. האם חושש מר סנה לספר למאזני שירים ושערים אודות האירועים האמיתיים של הסיפורת העיברית, על שואה 2, מושל יריחו, ביקורת, סופרי דור הפלמ"ח בעכשיו ומחלוקות סימן-קריאה, או שמסתתרת מגמה של הצגת מה שכדאי לומר, באותה מהדורה של חדשות לענייני סיפורות. מכל מקום, מהדורה זו נוגעת למאזני שירים ושערים כקוץ בבשר החי, באמצע רצף-השערים של הליגה הלאומית.

זקנינו חמודים ועוקצניים

טועה מי שחושב, כי אין מי שטורח להרחיב את אופקיהם של עוללים ותינוקות בארץ, יש להם עיתון מנוקד בשם חדשות אצבעוני, המרחיב את דעתם ומדווח להם ברוביקה יומיומית. באצבעוני מיום א' אדר ב' תשל"ו (אין תאריך אורחי) כתוב במאמרו, מתחת לכותרת "גולדה חודה": "גברת גולדה מאיר, שהיתה ראש-ממשלת ישראל, חזרה לפעילות במפלגתה. גולדה מאיר היא כבר בת שיבעים-ושמונה, אך היא מלאת-מרץ וחריסת-שכל. הכל שמחים לשובה לעבודה."

צאן ברזל

אשמדאי

בסוף שנות החמישים ובראשית שנות השישים הייתה תקופה בלא תיאטרון ישראלי מקורי. הוא הלך בשדות, קרא לי סיומקה להם יגיעו מחר כבר הלכו, קראו והגיעו. ניסים אלזני היה מציג מדייפסם את עולמו, ועמוס קינן היה בחוף-לארץ. באותה עת סירסם ישראל אלירז את מחותניו בכיתב-יעת שונים. כעבור שנים, כאשר עמוס קינן, מונדי וחנוך לוין החלו מעלים מחזות שהורו על כיוון מסויים, התברר כי מחותניו של אלירז, אינם התיאטרון הישראלי שהצופים חלמו עליו. מזה כמה שנים מתמסר ישראל אלירז לחיבור תמליל לאופרות בעלות נושא לאומי, בחסות של קרנות-ציבור. האופרות אשמדאי ומצדה 967 שאותן חיבר עם המוסיקאי יוסף טל, יוצרים את הרושם שקיימת במישרד-התינוך-והתרבות מחלקה, המאמינה שאופרות על נושאי סבל ויגון מעידות על תרבות גדולה. לא קשה לנבא בעתיד הקרוב מחזות של אופרות על נושאים כ"גזירות ת"ח ת"ט", "פוגרום קישינב", "מישפט בייליס" ועוד. חבל מאד, שאנשי הפסטיבל הישראלי והמועצה לתרבות ולאמנות, לא שמעו על יצירות כמו החקירה של פטר וייס (מארה-טאד), ומעודדים ייצוא של אופרות גרועות, ונטולות משמעות אידיאלוגית או חברתית משכנעת לחוף-לארץ.

אשמדאי, שהועלה בימים אלה בניו-יורק, אינו אומר דבר על הרחישה התרבותית-תיאטרונית של ישראל.

ביעור חמץ

פעם היו מוספיי-סיפורות של ערב הגיהפסו, הגילתרבות, בשנים האחרונות הם שבים ומספרים את סיפור חללונה של הסיפורת והשירה בארץ. מאמרי-הלל לגרשום שלום, או שירים המורכבים מיומזומי מיסטיקה יהודית, או מגולאש הונגרי באותיות עיבריות, אינם מייצגים את הסיפורות בארץ כיום.

המשורר המתורגם ביותר בת קול

המשורר ד. הוא אדם אמיד, המפרסם את שיריו זה קרוב לארבעים שנה. הוא מעולם לא הוערך בין חשובי השירה העיברית, אלא שד. זה הוא בעל-תושייה, ובשל עיסוקיו הפרואיים מצוי הוא בתנועה-מתמדת בין הארץ לחוף-לארץ, וכך הוא דואג גם להפצת שיריו, בשפות שונות, ברחבי העולם. לאחרונה הגיע ארצה תיאור על דרכי הפצת שיריו של ד. בניכר. משך שנים אחדות שלח ד. מדייחורף, ארגז-תפוחים אל הסופר האנגלי רוברט גרייבס (ג'וזף הוזה, קלוודיוס האל), המתגורר דרך-קבע באי פאלמה דה-מאיווקה. יום אחד הגיע ד. במסעותיו לפאלמה דה-מאיווקה, ניגש אל רוברט גרייבס והציג את עצמו בפניו. גרייבס הזמין את ד. ללגימה קלה. ד. קיבל ביטחון, הראה לסופר הבריטי מחזות-שירים מתורגמת מפרי-עטו, וביקשו להעיר מהערותיו. גרייבס תיקן מילה פה מילה שם, וכאשר שאל ד. את רוברט גרייבס אם הוא רשאי לציין שהתרגום נעשה בהשתתפותו, נזכר הסופר האנגלי בארגז-תפוחים, והינהן בראשו בנימוס בריטי.

כך הפך המשורר ד., בשקידה בלתי-נלאית, יצואן-השירים מיספר אחד של ישראל, ויש אף הטוענים שד. אחראי, אישית, גם לגידול בייצוא התפוחים לחוף-לארץ.

צאן ברזל

עיקביות

בטכס חלוקת תארי דוקטור-כבוד, שנערך באוניברסיטת תל-אביב, נשא המשורר אורי-צבי גרינברג את דבר מקבליהתארים. הוא הפך בימה אקדמית חגיגית זו, במה לאוני-שיטנה רווי-ירעל נגד מתנגדי ארץ-ישראל השלמה. בשנת 1936 חיבר אורי-צבי גרינברג שיר זעם וחרון נגד חלוצי עמק-ירזעאל, בוו הלשון:

לכן כדון גרוד שנעכר מגינו
למישמר-העמק דבר הקדון: נפדת בכבודך
בתרפ"ם לערב
ונגעך כך מן ישראל בתרצ"ו ויען בניוך
עמדו בחזון
כוזים לצבא ובוטחים ברוביו היו ישימון
במפת המדינה
אל מז בהריוך, אל עין ואל טף!
ואיש כי ישאל: לאן חררך מולוך?
וענה העונה: לחפך העמק.

בדבריו בטכס, הוכיח אורי-צבי גרינברג שוב שדעותיו על "המדינה הציונית" לא השתנו מזה ארבעים שנה, ועליכן תמוה הדבר, מדוע ראו מארגני הטכס צורך לחתוך בדבריו.

שטיפת מוח

זה נוער זה

בעיתונות-הצהריים מתנהל צייד-מכשפות נגד תלמידי בתי-ספר, המוציאים-לאור עיתונים שבהם הם מביעים את דעותיהם. מסתבר כי המחשבה שמצויים במערכת-התינוך תלמידים, שיש להם דיעה משלהם, אינה נראית לעיתונאים החרדים לנפש-הנוער. מפליא ביותר, שאותם עיתונאים אינם מסנים את חיציהם לעבר מישרד-התינוך, שבמיסגרת שטיפת-המוח של התודעה-היתודית שלה, נותרו כמה פרצות, המאפשרות לצעירים בודדים לחשוב מחשבה עצמאית.